

«Тасдиқ мекунам»
Ректори Донишгоҳи миллии Тоҷикистон,
доктори илмҳои ҳуқуқшиносӣ, профессор
Насриддинзода Э. С.
«_____» _____ 2026

ТАҚРИЗИ

Муассисаи пешбар ба диссертатсияи Бобоев Фарухзод Маҳкамович дар мавзуи «Вусъатдиҳии иқтидори андоз дар низоми омилҳои рушди иҷтимоию иқтисодии минтақа (дар асоси маводҳои вилояти Суғд)» барои дарёфти дараҷаи илмӣ номзади илм аз рӯи ихтисоси 5.2.4. Иқтисодиёти ҳудудӣ

1. Мутобиқати мавзӯ ва муҳтавои диссертатсия ба шиносномаи ихтисоси илмӣ

Таҳқиқоти илмӣ Бобоев Фарухзод Маҳкамович дар мавзуи «Вусъатдиҳии иқтидори андоз дар низоми омилҳои рушди иҷтимоию иқтисодии минтақа (дар асоси маводҳои вилояти Суғд)» барои дарёфти дараҷаи илмӣ номзади илм аз рӯи ихтисоси 5.2.4. Иқтисодиёти ҳудудӣ ба бандҳои зерини Шиносномаи номгӯи ихтисосҳои Комиссияи олии аттестатсионии назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон аз рӯи ихтисоси 5.2.4. Иқтисодиёти ҳудудӣ мутобиқат мекунад. Банди 1. Инкишофи назарияҳои иқтисодиёти ҳудудӣ ва минтақавӣ; методҳо ва фишангҳои таҳқиқотҳои иқтисодии ҳудудӣ; проблемаҳои андозагирии иқтисодии минтақавӣ; эконометрикаи ҳудудӣ; таҳлили системавии муаммоҳо ва ҳолатҳои минтақавӣ. Банди 11. Фишангҳои муътадилгардонии басташавии маконӣ (трансфертҳои давлатӣ, фондҳои инвеститсионӣ, фондҳои дастгирии минтақавӣ, низоми андоз ва ғайраҳо), самаранокии истифодаи онҳо. Проблемаҳои рушди устувору мутавозини минтақаҳо; мониторинги рушди иқтисодӣ ва иҷтимоии минтақаҳо. Банди 21. Хусусиятҳои минтақавии амалигардонии сиёсати буҷетӣ-андозӣ. Инкишофи муносибатҳои пулию қарзӣ ва буҷетӣ-андоз дар минтақаҳо (категория, методология, усул, механизм ва фишангҳо).

2. Мубрами мавзуи таҳқиқ

Дар шароити рушди кунунии иқтисоди Ҷумҳурии Тоҷикистон, таҳкими заминаи молиявии минтақаҳо омили муҳим барои таъмини рушди устувор ва суботи иҷтимоӣ ба шумор меравад. Аксари шахру ноҳияҳои кишвар ҳамчунон бо норасоии захираҳои молиявии худӣ рӯбарӯ буда, аз субсидияҳои буҷети ҷумҳуриявӣ вобастагии зиёд доранд. Аз ин рӯ, вусъатдиҳии иқтидори андозӣ дар сатҳи минтақавӣ аҳамияти хосса пайдо кардааст, зеро воридоти андозӣ манбаи асосии даромади буҷетҳои маҳаллӣ маҳсуб ёфта, имконияти мустақилона ҳалли масъалаҳои дорои аҳамияти маҳаллиро муайян месозанд. Ҳамчунин, ин раванд аз сатҳи сифати маъмурикунонии андози минтақаҳои алоҳидаи кишвар ва идораи оқилонаи иқтидори андоз дар минтақаҳо вобаста аст.

Дар вохӯрӣ бо кормандони соҳаҳои молия, андоз, гумрук ва бонкдорӣ кишвар Асосгузори сулҳу ваҳдати миллӣ – Пешвои миллат, Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон, муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон ҷиҳати вусъат додани иқтисодӣ андоз дар кишвар чунин ибраз намуданд: «Кумитаи андоз бояд ҷиҳати омӯзиши таҷрибаи кишварҳои пешрафтаи ҷаҳон дар самти маъмурикунонии андоз ва баланд бардоштани маърифати андозсупорӣ, тақмили ихтисоси кормандони худ, ба тариқи озмун интиҳоб ва ҷобачогузорӣ намудани кадрҳои сатҳи касбияташон баланд ҷораҳои зарурӣ андешад... Роҳбарони Вазорати молия ва раёсату шӯъбаҳои минтақавӣ он, мақомоти иҷроияи ҳокимияти давлатии вилоятҳо ва шаҳру ноҳияҳо вазифадоранд, ки ба масъалаҳои банақшагирии дурусти буҷетҳои маҳаллӣ, мутобиқати хароҷот ба меъёрҳои муқарраргардида ва арзёбии имкониятҳои воқеии манбаъҳои андоз эътибори аввалиндараҷа диҳанд».

Омили дигаре, ки ба устувории вазъияти иқтисодӣ таъсири мустақим мерасонад, буҳронҳои молиявӣ иқтисодӣ ҷаҳонӣ ва пандемия ба ҳисоб мераванд, ки дар Паёми Асосгузори сулҳу ваҳдати миллӣ – Пешвои миллат, Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон низ чунин таъкид карда шуд, ки онҳо ба захираҳои молияи давлатӣ маҳаллӣ мустақиман нуқсонҳо эҷод меkunанд: «Пайомадҳои пандемия ба иқтисодиёти кишварҳои ҷаҳон, аз ҷумла ба рушди иқтисоди миллӣ, буҷети давлатӣ, гардиши савдои хориҷӣ, қурби асъори миллӣ, инчунин, ба фаъолияти корхонаҳои саноату муассисаҳои хизматрасонии мо низ таъсири манфӣи худро расонида истодаанд».

Аз ин лиҳоз, асосноккунии ташкиливу методологии вусъатдиҳии иқтисодӣ андозии минтақавӣ, инчунин тақмили механизми маъмурикунонии андоз ва арзёбии дурусти истифодаи он дар раванди рушди минтақаҳо масъалаи муҳими таҳқиқоти муосири андозу буҷетӣ буда, мубрамияти мавзӯи таҳқиқотро муайян мекунад.

3. Дараҷаи асосноккунии гузоришҳои илмӣ, хулосаи пешниҳод, ки дар диссертатсия оварда шудаанд

Натиҷаҳои мушаххаси илмӣ унвонҷӯй Бобоев Фарухзод Маҳкамович боиси он мегардад, ки дар таҳқиқоти диссертатсионӣ дараҷаи эътимоднокии натиҷаҳо ва тавсияҳои таҳқиқот бо истифода аз усулҳои муосири маъмурикунонии андоз ва технологияҳои иттилоотӣ дар раванди баҳодихӣ ба иқтисодӣ андоз, инчунин наشري натиҷаҳои асосии диссертатсия дар маҷаллаҳои бонуфузи илмӣ ватанӣ ва байналмилалӣ тасдиқ мегардад. Ҳамчунин, хулоса ва пешниҳодҳои диссертатсия дар асоси таҳлили амиқи заминаҳои назариявӣ ва коркарди маводҳои амалии вилояти Суғд рӯйи кор омадаанд, ки ифодаи аниқи худро дар матни рисола ёфтаанд.

4. Навгонии илмӣ таҳқиқ ва саҳеҳии натиҷаҳои гирифташуда

Арзёбӣ ва мушаххасоти дастовардҳои наvgонӣҳои илмӣ диссертатсия қисми асосӣ ва афзалиятноки сохтори рисола ро ташкил дода, мавқеи муаллифро дар баррасии мавзӯ аниқ инъикос менамоянд. Аз ин лиҳоз,

навгониҳои илмии Бобоев Фарухзод Маҳкамович дар мавзӯи «Вусъатдиҳии иқтидори андоз дар низоми омилҳои рушди иҷтимоӣ иқтисодии минтақа (дар асоси маводҳои вилояти Суғд)» барои дарёфти дараҷаи илмии номзади илмҳои иқтисодӣ аз рӯйи ихтисоси 5.2.4. Иқтисодиёти ҳудудӣ аз нуктаҳои зерин иборат аст (саҳ. 11-13):

1. Унвонҷӯй дар навгониҳои якуми худ консепсияҳои илмии таҳқиқи иқтидори андозии минтақаро низомбандӣ намуда, ба мундариҷаи он тасҳеҳ ворид кардааст. Ҳамчунин гуногунҷабҳагии услубҳои арзёбии иқтидори андози минтақахоро асоснок карда, исбот намудааст, ки усулҳои бештар қобили қабули арзёбии иқтидори андоз дар минтақаҳои кишвар - усули МММ, ислоҳи коэффитсентӣ ва ҳисоби регрессионӣ маҳсуб ёфта, дар амал бояд барои бартарафсозии норасоии яқдигар дар ҳамбастагӣ истифода гарданд.

2. Дар навгониҳои дуюм муаллиф асоснок намудааст, ки вусъатдиҳии иқтидори андоз дар вилояти Суғд хусусияти нобаробар дошта, дар шароити кунунӣ тахминан ду бар се ҳиссаи ин иқтидор сафарбар карда мешавад. Инчунин аз ҷониби унвонҷӯй гурӯҳбандии шахру ноҳияҳо аз рӯи инкишофи иқтидори андозӣ гузаронида шудааст, ки гурӯҳи сатҳи миёнаи рушд (ш. Гулистон, ш. Конибодом, н. Мастҷох), гурӯҳи сатҳи хуб (н. Шахристон, н. Ашт, ш. Хучанд, ш. Бӯстон, ш. Истиклол, ш. Исфара, н. Зафаробод, н. Ҷ.Расулов), гурӯҳи сатҳи баланд (н. Айнӣ, ш. Панҷакент, ш. Истаравшан, н. Кӯҳистони Мастҷох, н. Б. Ғафуров, н. Деваштич, н. Спитамен) ва омилҳои таъсиррасон ба вусъатёбии иқтидори андозии минтақа муайян гардида, он ба дохила ва беруна гурӯҳбандӣ карда шудааст.

3. Дар навгониҳои илмии навбатӣ аз ҷониби унвонҷӯй асоснок карда шудааст, ки самти асосии фаъолияти роҳбарияти мақомоти иҷроияи ҳокимияти давлатӣ баҳри ташаккул ва амалигардонии иқтидори пурраи андоз мебошад, ки он барои мустаҳкам намудани пойгоҳи молиявӣ мусоидат менамояд. Муаллиф муайян кардааст, ки муаммоҳои идоракунии иқтидори андозӣ дар ҳудудҳои маъмурии мавҷуд буда, аз омилҳои зерин иборат аст: нуқсон дар ҷалби сармоягузорӣ, пурра ба гирдгариш ворид нагардидани захираҳои истеҳсолӣ, нобаробарии воридоти андозҳо ва мавҷудияти бақияи қарзи андозӣ дар шахру ноҳияҳои вилояти Суғд. Ҳамчунин гурӯҳбандии шахру ноҳияҳои вилояти Суғд тибқи ҳаҷми қарзи андозӣ гузаронида шудааст, ки мувофиқи он муайян гардид, ки дар шахру ноҳияҳои Ашт, Хучанд, Исфара, Панҷакент, Истаравшан, Мастҷох, Б.Ғафуров ва Зафаробод қарзи андозӣ нисбат ба нишондоди мазкури умумидавлатӣ назаррас буда, боиси таҳия ва ба амал татбиқ намудани чораҳои зарурӣ мебошад.

4. Дар навгониҳои чоруми рисолаи илмии худ унвонҷӯй Бобоев Ф.М. асоснок кардааст, ки вусъатдиҳии иқтидори андозии минтақа аз самтҳои зерин вобастагии мустақим дорад: ташкили муҳити мусоиди сармоягузорӣ ба баҳши воқеии минтақа, мусоидат ба андозсупорандагоне, ки расман фаъолият мекунанд, механизми ҳавасмандгардонии корхонаҳои навтаъсис, динамикаи афзояндаи соҳибкорон, тақвият додани маърифатнокии андозии аҳоли, мукамалгардонии маъмурикунонии андозӣ (банақшагирии воқеии воридоти андоз, рақамикунонии хизматрасонии андозӣ, тақмили идоракунии бақияи

андозӣ ва ғайра). Ҳамчунин пешбини афзоиши иқтидори андозии вилояти Суғд тавассути амсилаи иқтисодию математикӣ бо усули арзёбии МММ гузаронида шудааст ва тибқи он муайян гардидааст, ки дар сурати самаранок идоракунии иқтидори иқтисодии минтақа, тақмили маъмурикунонии андозӣ имконияти вусъатдиҳии иқтидори андоз дар вилояти Суғд мавҷуд мебошад.

Нуктаҳои илмӣ ба ҳимоя пешниҳодшаванда

Натиҷаҳои назарраси илмӣ унвонҷӯ, ки дар асоси нишондиҳандаҳои бозьтимоди омури соҳавӣ ба даст омадаанд, зарурати асосноккунии муаммалӣ илмӣ амалиро далолат мекунад. Нуктаҳои асосие, ки аз ҷониби унвонҷӯ Бобоев Фарухзод Маҳкамович ба ҳимоя пешниҳод гардидаанд, мазмуни марказии ин дастовардхоро ташкил дода, аз чунин нуктаҳо иборатанд (сах. 13-14):

1. Дар нуктаи якуми ба ҳимоя пешниҳодшаванда муаллиф ба мафҳуми «иқтидори андозии минтақа» саҳеҳӣ ворид кардааст, исбот намудааст, ки услубҳои арзёбии он гуногунҷанба буда, истифодабарии усули МММ, ислоҳи коэффитсентӣ ва ҳисоби регрессионӣ бартариат дорад;

2. Дар нуктаи дууми ба ҳимоя пешниҳодшаванда аз ҷониби муаллиф муқаррар карда шудааст, ки тавсеаи иқтидори андоз дар вилояти Суғд тамоюлоти гуногун дошта, ба он омилҳои дохила ва беруна таъсир мерасонанд, инчунин таснифи шахру ноҳияҳо аз рӯи инкишофи иқтидори андозӣ асоснок карда шудааст;

3. Дар нуктаи сеюми ба ҳимоя пешниҳодшаванда бошад, муаллиф асоснок кардааст, ки дар чараёни идоракунии иқтидори андоз нақши фаъолияти роҳбарии мақомотҳои иҷроияи ҳокимияти давлатӣ назаррас аст, муаммоҳои дар самти идоракунии иқтидори андозӣ мавҷуда, ҳамчунин гурӯҳбандии ҳудудҳои маъмурӣ тибқи қарзи андозӣ муайян гардидааст;

4. Дар нуктаи чоруми ба ҳимоя пешниҳодшаванда аз ҷониби муаллиф муқаррар карда шудааст, ки вусъатдиҳии иқтидори андозии минтақа аз як қатор самтҳои фаъолият вобастагии мустақим дорад ва дурнамои афзоиши иқтидори андозӣ дар вилояти Суғд бо истифода аз амсилаи иқтисодӣ-математикӣ таҳия карда шуда, тавсияҳои илмӣ оид ба тақмили маъмурикунонии андоз пешниҳод гардидаанд.

Вазифаҳои таҳқиқоти илмӣ, нағзониҳо ва нуктаҳои ба ҳимоя пешниҳодшаванда ҳамчун қисматҳои асосии сохтори рисолаи илмӣ унвонҷӯи Бобоев Фарухзод Маҳкамович ба ҳисоб рафта, дар доираи онҳо муаллифи рисола ба як қатор натиҷаҳои назарраси илмӣ қомеъ гардидааст.

5. Аҳамияти илмӣ, амалӣ, иқтисодӣ ва иҷтимоии натиҷаҳои диссертатсия

Аҳамияти назариявии таҳқиқот дар он аст, ки дар қори диссертатсионӣ ҷанбаҳои назариявии вусъатдиҳии иқтидори андоз таҳқиқ гардида, механизми танзими давлатии он қиёсан ба тадқиқоти мавҷуда амиқтар муайян шудааст. Хулоса ва тавсияҳои қори диссертатсионӣ ба фаҳмиши

муайян шудааст. Хулоса ва тавсияҳои кори диссертатсионӣ ба фаҳмиши илмӣ вусъатдиҳии иқтидори андоз яке аз омилҳои афзалиятноки рушди иқтисодиёти минтақа асос меёбанд. Механизми дар таҳқиқот таҳияшудаи вусъатдиҳии иқтидори андоз тавассути тақомули манбаи андозбандӣ ва маъмурикунонии андоз дар рушди минтақа тавсия шудааст, ки дар амалия барои татбиқ ба мадди назар гирифта шудааст. Хулоса ва тавсияҳои кори диссертатсионӣ имконияти баланд бардоштани самаранокии иқтидори молиявии минтақахоро доранд ва аз ҷониби мақомоти минтақавӣ андоз барои истифода мақбул мебошанд. Ҳамчунин натиҷаҳои кори диссертатсиониро дар раванди гузаронидани курсҳои умумитаълимӣ ва махсус, аз ҷумла иқтисодиёти минтақа, молияи маҳаллӣ, идоракунии молияи давлатӣ, сиёсати андоз, маъмурикунонии андоз ва дигар фанҳои таълимӣ дар муассисаҳои таҳсилоти олии Ҷумҳурии Тоҷикистон истифода бурдан имконпазир мебошад.

Натиҷаҳои амалӣ ва методии диссертатсия дар конференсияҳои ҷумҳуриявӣ байналмилалӣ дар донишгоҳу донишқадаҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон ва давлатҳои хориҷӣ, конференсияҳои ҳайати професорону устодони Муассисаи давлатии таълимии «Донишқадаи иқтисод ва савдои Донишгоҳи давлати тижорати Тоҷикистондар шаҳри Хучанд» ироа гаштаанд. Аз ҷумла, натиҷаҳои таҳқиқот дар чараёни таҳияи «Барномаи миёнамуҳлати рушди иҷтимоӣ иқтисодии вилояти Суғд барои солҳои 2026–2030» ба таври мушаххас ба инобат гирифта мешаванд.

Инчунин, натиҷаҳои кори диссертатсионӣ дар раванди таҳияи барномаҳои омӯзишии фанҳои таълимии иқтидори андоз ва гаронии андози минтақа, андоз ва андозбандӣ, буҷети давлатӣ ва маҳаллӣ, менечменти андоз, маъмурияти андоз ва иқтисодиёти корхонаҳо истифода мешаванд.

Аҳаммияти иқтисодии таҳқиқоти илмӣ аз эҷоди механизмҳои самараноки сафарбаркунии манбаҳои ниҳонии андозбандӣ, таъмини афзоиши босуръати даромадҳои буҷети вилояти Суғд ва коҳиш додани вобастагии дотатсионии шаҳру ноҳияҳо аз трансфертҳои буҷети марказӣ иборат мебошад. Татбиқи пешниҳодҳои муаллиф ба беҳтар гардидани иқлими сармоягузорӣ, оптималигардонии имтиёзҳои андозӣ барои субъектҳои соҳибкорӣ хурду миёна ва вусъати фаъолияти истехсолӣ дар сатҳи маҳаллӣ мусоидат намуда, заминаи молиявии рушди устуворро таъмин месозад.

Аҳаммияти иҷтимоии натиҷаҳо дар ташкили пойдевори мустаҳками молиявӣ барои ҳалли масъалаҳои муҳими иҷтимоии минтақа, аз ҷумла афзун намудани маблағгузори соҳаҳои маориф, тандурустӣ ва ҳифзи иҷтимоии аҳоли таҷассум меёбад. Вусъатдиҳии иқтидори андозӣ имконият медиҳад, ки инфрасохтори маҳалҳо азнавсозӣ гардида, аз ҳисоби фаъолшавии субъектҳои хурду миёнаи соҳибкорӣ ҷойҳои нави корӣ таъсис ёбанд ва дар ин замина

сатҳи бекорӣ, муҳочирати меҳнатӣ коҳиш ёфта, сатҳу сифати зиндагии аҳолии вилояти Суғд пайваста баланд бардошта шавад.

6. Дарачаи эътимоднокии натиҷаҳои таҳқиқ, дурустӣ ва асоснокии натиҷаҳои таҳқиқ

Бо назардошти таҳлилу арзёбиҳои гузаронидашуда, кофӣ будани ҳаҷми кори диссертатсионӣ, коркарди омории натиҷаҳои таҳқиқот ва таълифоти муаллиф эътимоднокии натиҷаҳои таҳқиқот тасдиқ мегардад.

Натиҷаҳо ва муқаррароти асосии диссертатсия дар конференсияҳои илмию амалии сатҳи ҷумҳуриявӣю байналмилалӣ ва маҷаллаҳои тақризшаванда ба таъъ расидаанд. Эътимоднокии хулосаву пешниҳодҳои муаллиф бо асоснокии илмӣ, саҳеҳии маълумот, ҳаҷми кофӣи ашёи мавриди таҳлил, коркарди омории натиҷаҳо ва интишороти пажӯҳишгар тасдиқ мегардад. Хулосаву тавсияҳои амалӣ аз таҳлили муфассали манбаъҳои назариявӣю таҷрибавӣ бармеоянд, ки аз саҳеҳии пурраи дастовардҳои илмӣ шаҳодат медиҳанд. Натиҷаҳо ва тавсияҳои мушаххаси таҳқиқоти муаллиф ҳангоми таҳияи барномаҳои рушди иҷтимоӣю иқтисодии вилояти Суғд аз ҷониби мақомоти давлатӣ ва маҳаллӣ мавриди истифода қарор гирифтаанд, ки ин аҳаммияти амалии пажӯҳишро афзун мегардонад.

7. Саҳми шахсии довталаби дарёфти дарачаи илмӣ дар таҳқиқот

Саҳми шахсии довталаб дар таҳқиқот дар интиҳоби мавзӯ, амалӣ намудани корҳои таҳқиқотӣ дар раванди навиштани рисола, муайян намудани мақсад, объект, предмет, вазифаҳои таҳқиқот, асосноккунии заминаҳои илмӣ, муайянкунии муқаррароти асосии натиҷаҳои таҳқиқот ва интиҳоби усули таҳқиқот зоҳир мегардад. Дар раванди пажӯҳиш муаллиф ба арзёбии вазъи муосир, мушкилот ва самтҳои вусъатдиҳии иқтидори андоз, нақши он дар низоми омилҳои рушди иҷтимоӣю иқтисодии вилояти Суғд ва омилҳои асосии таъсирунанда ба самаранокии низоми андозбандии минтақа диққати махсус равона кардааст. Инчунин, иштироки унвонҷӯ дар раванди таҳқиқот тариқи нашри мақолаҳои илмӣ оид ба мавзӯи таҳқиқот, маърузаҳо дар конференсияҳои байналмилалӣ, ҷумҳуриявӣю минтақавӣ аз саҳми довталаб шаҳодат медиҳад.

8. Нашри натиҷаҳои таҳқиқ дар маҷаллаҳои тақризшавандаи илмӣ

Асарҳои интишорнамудаи муаллиф хулосаву пешниҳодҳои дар диссертатсия ҷойдоштаро дар худ инъикос менамоянд. Аз рӯи натиҷаҳои таҳқиқот 10 мақолаи илмӣ, аз он ҷумла 3 мақола дар маҷаллаю нашрияҳои тақризшаванда ва тавсиякардаи КОА-и назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон ҷоп карда шудаанд. Натиҷаҳои таҳқиқоти илмӣ дар конференсияҳои илмию назариявӣю ва илмию амалии минтақавӣю ҷумҳуриявӣю ба тариқи маърузаҳои илмӣ баён шудаанд.

Дар интишороти муаллиф ҳамаи мақолаҳои илмӣ мазмун ва мундариҷаи диссертатсияи пешниҳодгардидаро инъикос менамоянд, яъне пурра мутобиқат доранд.

9. Арзёбии мазмуни диссертатсия ва дараҷаи ба итмом расидани он.

Сохтор ва ҳаҷми диссертатсия

Дар муқаддима мубрамияти мавзӯ, дараҷаи омӯзиши он, мақсаду вазифаҳо, объекту предмети пажӯҳиш, наwgонии илмӣ ва аҳаммияти назариявӣю амалии натиҷаҳои бадастомада муфасссал асоснок шудаанд.

Дар боби якум - «**Ҷанбаҳои назариявӣю методии таҳқиқоти иқтисодии андозии минтақа**», табиати иҷтимоӣю иқтисодии иқтисодии андозӣ дар сатҳи минтақа ҳаматарафа таҳлил гардида, принципҳои методологии баҳодиҳии имкониятҳои фискалии минтақавӣ асоснок шудааст. Манобеи молиявӣ ва устувории онҳо дар сохтори хоҷагидорӣ ҳамчун унсури калидӣ ва пешбарандаи рушди иқтисодӣ муаррифӣ гардидаанд. Дар шароити бартарӣ доштани муносибатҳои бозорӣ тарақиёти иқтисодии ҳар як минтақа аз манбаҳои молиявии худӣ вобаста аст. Махсусан пешрафти иқтисодии воҳидҳои маъмурӣ ва ҳудудҳои онҳо ба дараҷаи кофӣ аз сатҳи худтаъминкунии молиявӣ ва фаъолияти мустақили онҳо вобастагӣ дорад (сах. 18-60).

Дар зербоби 1.1-и диссертатсия муаллиф ибраз медорад, ки таҳқиқи ҷанбаи назариявии иқтисодии андозии минтақа ба мо имкон дод, ки таърифи иқтисодии ин категорияро қиёсан амиқтару дақиқтар бо назардошти хусусиятҳои хоси муносибатҳои андозии мавҷуда дар кишвар ва минтақаҳои он баррасӣ кунем. Мавриди қайд аст, ки дар байни муҳаққиқоне, ки муҳтавои иқтисодии андозро таҳқиқ намудаанд, гуногунчӣ ва ё наздиқӣ дар мундариҷаи ифшои онҳо оид ба моҳияти иқтисодии андоз мавҷуд аст. Унвонҷӯй як қатор ифшосозии мафҳуми иқтисодии иқтисодии андозро аз ҷониби муаллифони муҳталиф дар ҷадвалҳои 1.1 ва 1.2 пешниҳод намуда, ба мафҳуми мазкур тасҳеҳи муаллифӣ ворид кардааст (сах. 19, 25). Инчунин даромади андозии буҷети минтақа бо назардошти дараҷаи шакливазкунии манбаи андоз дар намуди расм таҳия намуда, ибраз менамояд, ки гурӯҳбандии манбаҳои андозбандишаванда ва фарқияти он аз иқтисодии минтақа, инчунин таҳия ва асоснок намудани самтҳои рушди иқтисодии андозӣ ба афзоиши воридоти андозӣ ба буҷети давлатӣ ва маҳаллӣ мусоидат менамояд (сах. 33). Ҳамчунин унвонҷӯй дар диссертатсия, таъкид намудааст, ки хусусиятҳои хоси таърифи муаллифии пешниҳодгардида мавҷуд аст, ки он дар таҳқиқи дигар донандаҳои соҳа дида намешаванд (сах. 34).

Дар зербоби 1.2 муҳаққиқ чунин ибраз медорад, ки куллан дар зинаи рушди ҷорӣ ҳангоми ҳисоби иқтисодии андозӣ дар ҳар минтақа бояд ҳамон усул истифода гардад, ки имконияти ҳадди аксари ҷамъ овардани нишондиҳандаҳо аз рӯи объекти андозбандишаванда, ки имконияти баҳои маҷмӯӣ доданро дорад, яъне ба қисмҳои алоҳидаи предмети тадқиқшаванда таъсир намерасонад. Инчунин муаллиф мундариҷаи бархе аз усулҳои арзёбии иқтисодии андозро ба таври мухтасар дар ҷадвали 1.2, овардааст, ки усулҳои арзёбии иқтисодии андоз дар худ баъзе ҷиҳати мусбӣ ва норасогӣҳо доранд (сах. 37). Муҳаққиқ ибраз намудааст, ки усули маҷмӯии иқтисодии андоз яке аз

усулҳои арзёбии нишондиҳандаҳои воқеӣ мебошад, ки дар таҷрибаи аксар давлатҳои ҷаҳон мавриди истифода қарор мегирад. Бояд иброз намуд, ки ин усул назар ба усули арзёбии МММ ҳаҷми воқеии захираҳои андозро дақиқтар муайян менамояд. Зеро дар раванди арзёбӣ, агар таҳриф дар нишондиҳандаҳои иқтисодии минтақа дида шавад, усули МММ метавонад натиҷаи дилхоҳ надихад (саҳ. 42).

Дар зербоби 1.3 муаллиф масъалаи омузиши ҷабҳаҳои илмӣ идоракунии иқтисодии андоз дар илми иқтисодии муосир мавриди муҳокима қарор додааст (саҳ. 47-59). Унвонҷӯй қайд менамояд, ки идоракунии иқтисодии андоз чун самти муҳими сиёсати андоз дар таҳқиқоти ҷонибдорони мактабҳои зиёди иқтисодӣ мавриди баррасӣ қарор гирифтааст (саҳ. 47 -55). Инчунин дар заминаи ин назарияҳои таҳқиқгардида дар замони муосир се амсилаи сиёсати андози давлатию минтақавиро дар шакли расм (расми 1.2.) таҳия намудааст, ки мавриди истифода мебошанд (саҳ. 57). Илова ба ин унвонҷӯй иброз намудааст, ки идоракунии иқтисодии андоз дар раванди менечменти давлатии андоз амалӣ гардида дар худ ҳамаи намудҳои андоз, сиёсати андоз, қонунгузории андоз, низоми андоз, иштирокчиёни муносибатҳои андозӣ ва низоми ҳамкорихои байнибучетиро дар бар мегирад (саҳ. 58). Идоракунии иқтисодии андоз дар сатҳи минтақавӣ ва миллии истифодаи оқилонаи механизмҳои андозбандӣ ва усулҳои арзёбиро тақозо мекунад.

Дар боби дуюми таҳқиқоти илмӣ унвонҷӯй Бобоев Фарухзод Маҳкамович - «Вазъ, хусусиятҳо ва рушди иқтисодии вилояти Суғд», ҳолати иқтисодии андоз арёбӣ гардида, омилҳои таъсиррасон ба ташаккули иқтисодии андозии вилояти Суғд муайян карда шудааст ва нақши иқтисодии андоз дар рушди минтақа асоснок гардидааст (саҳ. 61-121).

Дар зербоби 2.1 унвонҷӯй тамоюли воридоти андозхоро дар вилояти Суғд (ҷадвали 2.1), унсурҳои асосии андозҳои бучетташкилкунанда (расми 2.1.), тамоюли нишондиҳандаҳои андозию бучетии вилояти Суғд (ҷадвали 2.2), арзёбии андозаи вусъатёбии иқтисодии андоз дар ҳудуди вилояти Суғд (ҷадвали 2.3) ва шаҳру ноҳияҳои он аз рӯи ғоизи рушди воридоти воқеии андоз, иқтисодии андози вилояти Суғдро дар асоси усули арзёбии маҷмуи маҳсулоти минтақавӣ (ҷадвали 2.4), мавриди таҳлил қарор додааст (саҳ. 61, 62, 65, 68-69, 76, 77). Инчунин муаллиф, тағйирёбии МММ ва воридотҳои андозии бучети маҳаллӣ, ҳамаи андозҳои воридшуда ба низоми бучети мамлакат аз ҳудуди шаҳру ноҳияҳои вилояти Суғд маълумотҳои заруриро дар намуди диаграмма пешниҳод кардааст (саҳ. 71). Илова ба ин аз ҷониби диссертант шаҳру ноҳияҳо аз нигоҳи вусъатёбии иқтисодии андоз ба се сатҳ: сатҳи паст, сатҳи миёна ва сатҳи олӣ тақсим карда шудааст (саҳ. 77). Маврид ба ёдоварист, ки муаллиф дар саҳифаи 79 доир ба натиҷаи зербоби 2.1 хулосаву тавсияҳои ҷолиб пешниҳод намудааст.

Дар зербоби 2.2-и диссертатсия омадааст, ки ташаккули иқтисодии андозии минтақа як раванди аз гурӯҳи омилҳо: дохила ва беруна вобаста мебошад. Зеро яке аз масъалаҳои муосири андозбандӣ ин амалигардонии ҳаддиаксари самараноки иқтисодии андоз ба шумор меравад. Дар ҳамин

замина омилҳои дохилӣ ин омилҳое мебошанд, ки мақомоти минтақавӣ ва маҳаллӣ ба онҳо бевосита таъсир мерасонанд. Ба омилҳои берунаи иқтисодии андоз: низоми идоракунии давлат, ҷуғрофию иқлимӣ, қонунгузори давлатӣ, сиёсӣ ва макроиқтисодӣ мансуб шуда метавонанд (сах. 80-81). Инчунин муаллиф тамоюли ҳамаи категорияи андозсупорандагон дар вилояти Суғд ва таносуби онҳо дар миқёси Ҷумҳурии Тоҷикистон (ҷадвали 2.5), нишондиҳандаҳои макроиқтисодии вилояти Суғд (ҷадвали 2.6), иқтисодии бучетии вилояти Суғд (ҷадвали 2.7), таҳлили муқоисавии иқтисодии истеҳсолии вилояти Суғд (ҷадвали 2.8), тамоюли иқтисодии инвестиционӣ ва қарзии вилояти Суғд (ҷадвали 2.9), тамоюли фаъолияти иқтисодии бурунмарзии вилояти Суғд (ҷадвали 2.10) мавриди таҳлил ва баррасӣ қарор дода, ба хулосае омадааст, ки дар шароити ба назар гирифтани омилҳои баррасишуда он ба ташаккулёбии ва амалигардонии ҳадди аксари иқтисодии андозии минтақа боис мусоидат менамояд.

Дар зербоби 2.3 диссертант иброз намудааст, ки дар шароити рушди иқтисодиёт, махсусан иқтисодиёти минтақаҳо танзими андозбандӣ ва маъмурикунонии андоз ё худ идоракунии иқтисодии андоз яке аз масъалаҳои аҳамиятнок мебошанд (сах. 98). Дар ин асос иқтисодии андозро ҳангоми идоракунии иқтисодии андозии минтақа чунин таснифот намудааст: иқтисодии андозии стратегӣ; иқтисодии андозии кутухмуддат; иқтисодии андозии воқеӣ (сах. 99). Инчунин муаллифи диссертатсия зарурати истифодаи принципҳои асосие, ки дар ҷараёни идоракунии иқтисодии андоз бояд ба эътибор гирифта шаванд, номбар намудааст (сах. 99). Унвонҷӯй иброз намудааст, ки идоракунии иқтисодии андозии минтақа бояд барои расидан ба ҳадафҳои сиёсати иқтисодии мамлакат нигаронида шавад (сах. 100-101). Муаллиф дар саҳифаҳои 103, 104, 105, 106, 108-и диссертатсия имтиёзу сабукиҳои андозии дар санадҳои меъёрии ҳуқуқӣ вучуд доштаре мавриди муҳокима қарор дода, иброз намудааст, ки яке аз нишондиҳандаҳое, ки вусъатёбии манбаи андоз аз он вобаста аст ва дар заминаи имтиёзҳои андозу меъёрҳои оптималии (бо таври дигар идоракунии раванди андоз) андоз афзун мегардад, ин мавҷудияти захираҳои истеҳсоли дар иқтисодиёти минтақа мебошад (сах. 108). Ҳамчунин аз ҷониби муаллиф сохтори соҳавии воридшавии сармояи хориҷӣ ба иқтисодиёти вилояти Суғд (ҷадвали 2.12.), сармоягузори амалишуда дар шаҳру ноҳияҳои вилояти Суғд (ҷадвали 2.13.), вазъи қарзи андоз дар вилояти Суғд вобаста ба намудҳои андоз (ҷадвали 2.14.), бақияи қарзи андоз дар шаҳру ноҳияҳои вилояти Суғд (ҷадвали 2.15.), вазъи санҷиши андозсупорандагон дар раванди идоракунии иқтисодии андоз дар вилояти Суғдро (ҷадвали 2.16.) мавриди таҳлил қарор додааст.

Дар боби сеюм - «Баландбардории самаранокии татбиқи иқтисодии андозии вилояти Суғд» такмили механизми маъмурикунонии андоз, ояндабинӣ ва беҳтарсозии истифодаи иқтисодии андоз дар рушди минтақа асоснок карда шудааст. Аз назари диссертант, дар шароити муносири иқтисодии ҷаҳонӣ пурзӯр кардани идоракунии андоз самти стратегии сиёсати иқтисодии кишвар ба шумор меравад. Таъкид кардан лозим аст, ки маҳз

маъмурикунонии дурусти андоз метавонад даромадҳои устувори буҷет ва рушди боэътимоди иҷтимоию иқтисодиро кафолат диҳад.

Дар зербоби 3.1. унвонҷӯ дуруст қайд мекунад, ки маъмурикунонии андоз маҷмуи тадбирҳои мақомоти андоз ҷиҳати таъмини ҷамъоварии пурраи андозҳо, назорати қонунгузорӣ ва баланд бардоштани интизоми андозсупорандагон мебошад. Муҳимияти таҳқиқоти анҷомдодашуда дар он зоҳир мегардад, ки муаллиф маъмурикунонии андозро ҳамчун низоми мукаммали идораи давлатӣ баррасӣ намуда, нақши онро дар танзими муносибатҳои байни мақомот ва андозсупорандагон ва боло бурдани самаранокии умумии низоми андоз ба таври шоиста эътибор додааст (саҳ. 122). Дар идома муаллиф иброз намудааст, ки ҳадафи маъмурикунонии андоз таъмини воридоти пардохтҳои банақшагирифташуда андозӣ ба низоми буҷет дар шароити мутобикати оптималии усулҳои танзим ва назорати андоз мебошад. Дар натиҷа мукаммалгардонии маъмурикунонии андоз чараёни иҷрои саривактии уҳдадорӣҳои андоз ва бочҳо, инчунин беҳтар намудани вазъи имтиёзҳои андози амалкунандаро ифода мекунад. Вобаста ба ин гуфтаҳо метавон маъмурикунонии андозро ҳамчун фаъолияти мақомоти андоз муайян намуд, ки барои таъмини саривактӣ ва пурраи пардохти андозҳо ва хирочҳо ба буҷети давлат аз ҷониби андозсупорандагон нигаронидашуда фаҳмида мешавад (саҳ. 123-124). Ҳамин тавр, ба андешаи муаллиф дар асоси коҳиш додани қарзи андоз имконияти васеъ намудани иқтидори андозии вилояти Суғд мавҷуд мебошад (саҳ. 125). Диссертант дар қори илмӣ механизми ташкили банақшагирии андозро дар низоми маъмурикунонии андози минтақа (расми 3.1.), самтҳои асосии механизми васеъкунии иқтидори андозии вилояти Суғд (расми 3.2.) ва механизми ташаққули ба амалигардонии иқтидори андозии минтақаро (расми 3.3.) дар асоси адабиёти дастрасшуда таҳия карда, самтҳои васеъкунии иқтидори андозро дар раванди татбиқи сиёсати андози минтақа тавсия намудааст (саҳ. 129-130).

Дар зербоби 3.2. муаллиф дуруст таъкид месозад, ки беҳсозӣ ва пешгӯии иқтидори андоз яке аз омилҳои меҳварии рушди иҷтимоию иқтисодии минтақаҳо мебошад. Арзиши илмӣ таҳқиқот дар он зоҳир мегардад, ки муаллиф зарурати татбиқи усулҳои мутобикшудаи арзёбиро бо назардошти хусусиятҳои минтақавӣ пешниҳод намуда, омилҳои таъсиркунандаро ба таври амиқ ва ҷамъатарафа ба эътибор гирифтааст (саҳ. 135). Ҳамчунин унвонҷӯ дар саҳифаҳои 138, 139, 140, 141 ва 142 қайд намудааст, ки дар шароити вилояти Суғд барои истифодаи ҳаддиаксари иқтидори андоз таҳияи барномаи рушди иқтидори андозии минтақа зарур аст. Ин барнома бояд ҷанбаҳои муҳталифи он ва давраҳои гуногунро дарбар гирифта, ба Стратегияи миллии рушди Ҷумҳурии Тоҷикистон то давраи соли 2030 мутобик карда шуда, сохтори Барномаи рушди иқтидори андозии минтақа самтҳои рушди иқтидори андозро дар вилояти Суғд фарогир бошад. Унвонҷӯ дар таҳқиқоти худ бо истифода аз усули регрессияи хаттӣ, ки дар пешгӯикунии нишондиҳандаҳои макроиқтисодӣ мусоид мебошад, дурнамои маҷмуи маҳсулоти минтақавӣ дар вилояти Суғд (ҷадвали 3.2.), дурнамои

воридоти андозҳо ба низоми бучет дар вилояти Суғд (ҷадвали 3.3.) ва дурнамои иқтисодии андозии имконпазирро дар вилояти Суғд (ҷадвали 3.4.) барои давраи солҳои 2026-2030 пешниҳод намуда (саҳ.144, 145, 146, 147 ва 148), дар хулосаи хеш дуруст таъкид менамояд, ки ба ҳадди аксар расонидани иқтисодии андозии минтақа аз татбиқи барномаҳои махсус, арзёбии дақиқи нишондиҳандаҳо ва тақомули механизми маъмурикунонии андоз мустақиман вобастагӣ дорад (саҳ. 149).

Дар қисмати хулосаи диссертатсия унвонҷӯй Бобоев Ф.М. натиҷаҳои асосии таҳқиқро ҷамъбаст намуда, дар асоси онҳо пешниҳодҳои дахлдорро тавсия додааст.

10. Мутобиқати барасмиятдарории диссертатсия ба талаботи Комиссияи олии аттестатсионии назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон

Диссертатсия ба талаботи бандҳои 31,33,34 ва 35-и Тартиби додани дараҷаҳои илмӣ, ки бо қарори Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 30-юми июни соли 2021, таҳти №267 (қарори Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 26.06.2023, таҳти №295) тасдиқ гардидааст, ҷавобгӯй мебошад.

Диссертатсия ва автореферати Бобоев Фарухзод Маҳкамович бо риояи муқаррароти Дастурамал оид ба тартиби барасмиятдарории диссертатсия, автореферати диссертатсия ва дигар маводди илмӣ, ки бо қарори Раёсати Комиссияи олии аттестатсионии назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 27-уми декабри соли 2024, таҳти №493 тасдиқ гардидааст, ба расмият дароварда шудааст.

11. Мутобиқати таҳассуси илмӣ довталаб ба дараҷаи илмӣ

Аз шиносӣ бо муҳтавои маводҳои пешниҳоднамудаи унвонҷӯ Бобоев Фарухзод Маҳкамович маълум гардид, ки таҳассуси илмӣ ӯ ба дараҷаи илмӣ дархостнамудааш - номзади илмҳои иқтисодӣ аз рӯйи ихтисоси 5.2.4. Иқтисодиёти ҳудудӣ мувофиқат мекунад. Он натиҷаҳои илмие, ки муаллифи диссертатсия ба даст овардааст, ба таҳассуси илмӣ довталаби дараҷаи илмӣ ва талабот ба чунин намуди корҳо мутобиқ мебошад. Дар асоси рисолаи илмӣ анҷомдодашуда хулоса кардан мумкин аст, ки унвонҷӯ ҷиҳати иҷрои вазифаҳо, сатҳи дониш, қобилияти дарк намудани масъала ва анҷом додани корҳои илмӣ-таҳқиқотӣ ҳаматарафа омода гардида, вазифаҳои гузошташударо дар ҳамин сатҳ бо масъулияти баланд иҷро намудааст.

12. Эрод ва ҳолатҳои баҳсталаб доир ба диссертатсия

Дар баробари муваффақиятҳо, дастоварду пешниҳодҳои асоснокгардидаи илмӣ, ки аз ҷониби унвонҷӯ Бобоев Фарухзод Маҳкамович дар диссертатсия оварда шудаанд, баъзе камбудҳои ба назар мерасанд. Ба инобат гирифтани онҳо барои таҳқиқотҳои ояндаи диссертант аз аҳамият

холӣ нестанд. Бояд қайд намуд, ки камбудихои ҷойдошта ба арзиши илмӣ рисола таъсири манфӣ намерасонанд ва чунин ҳолатҳоро дар бар мегиранд:

1. Дар самти таҳқиқи мавзуи илмӣ хубтар мешуд, ки аз қорҳои илмӣ анҷомдодаи олимони ватанӣ, ки дар самти иқтидори андоз мавҷуд аст, бештар хотиррасон мегардид;

2. Дар зербоби 1.2, ҷадвали 1.3 (саҳ. 36, 37) усулҳои арзёбии иқтидори андоз оварда шудааст, аммо дар асоси ҳар як усули овардашуда иқтидори андозии минтақа ҳисоб карда нашудааст;

3. Расми 2.3 омилҳои таъсиррасон ба иқтидори андозии минтақаро дар бар мегирад (саҳ. 80). Аммо саҳеҳ нагардидааст, ки чунин омилҳо ба иқтидори андозии минтақа чи таъсир мерасонанд;

4. Дар ҷадвали 2.5 (саҳ. 82) тамоюли ҳамаи категорияи андозсупорандагон дар вилояти Суғд ва таносуби онҳо дар миқёси Ҷумҳурии Тоҷикистон оварда шудаанд, ки нишондиҳандаҳои ҷадвали пешкашшуда дорои нуқсонҳои коҳишёбии андозсупорандагон мебошанд. Муаллиф тамоюли коҳиши андозсупорандагонро шарҳ надодааст;

5. Дар баъзе ҷадвалҳои оварда шуда сарчашмаҳо нишон дода нашудааст, танҳо таҳияи муаллиф ба назар мерасад.

Аммо, эроду тавсияҳои зикршуда сатҳи назариявӣ амалии таҳқиқоти диссертатсионии Бобоев Фарухзод Маҳкамовичро коҳиш намедиханд. Дар маҷмӯъ, мустақилияти муаллиф дар омода намудани диссертатсия эҳсос мешавад ва диссертатсия таҳқиқоти баитмомрасида ҳисобида мешавад.

13. Хулосаи умумӣ оид ба диссертатсия

Дар маҷмӯъ бояд қайд намуд, ки таҳқиқоти диссертатсионии Бобоев Фарухзод Маҳкамович дар мавзуи «Вусъатдиҳии иқтидори андоз дар низомии омилҳои рушди иҷтимоӣ иқтисодии минтақа (дар асоси маводҳои вилояти Суғд)», таҳқиқоти нав буда, дорои навгониҳои илмӣ назариявӣ ва амалӣ ба ҳисоб меравад. Бояд махсус қайд намуд, ки мавзуи мазкур яке аз мавзӯҳои нисбатан камтаҳқиқгардида, мубрам ва баҳсталаби доираи илмҳои иқтисодии кишвари мо ба ҳисоб меравад.

Иловатан қайд кардан зарур аст, ки диссертатсияи Бобоев Фарухзод Маҳкамович ба талаботҳои Комиссияи олии аттестатсионии назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон доир ба диссертатсияҳои номзадӣ омода гардида, муаллифи он сазовори дараҷаи илмӣ номзади илмҳои иқтисодӣ аз рӯи ихтисоси 5.2.4. Иқтисодиёти ҳудудӣ мебошад.

Такризи муассисаи пешбар дар асоси муқаррароти бандҳои 76-79 ва 81-и Тартиби додани дараҷаҳои илмӣ, ки бо қарори Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 30.06.2021, №267 тасдиқ гардидааст, таҳия ва пешниҳод шудааст.

Тақриз аз ҷониби номзади илмҳои иқтисодӣ, дотсент, мудири кафедраи андоз ва андозбандии Донишгоҳи миллии Тоҷикистон, 08.00.01 - назарияи иқтисодӣ Гулов Шерали Маҳмадсаидович омода гардидааст.

Тақриз дар ҷаласаи кафедраи андоз ва андозбандии Донишгоҳи миллии Тоҷикистон муҳокима ва тасдиқ гардидааст (протоколи №01 аз 26 августи соли 2026).

Дар ҷаласаи васеи кафедра иштирок доштанд: 10 нафар.

Натиҷаи овоздиҳӣ: тарафдор — 10 нафар, зид — нест, бетараф — нест.

Раиси ҷаласа,

номзади илмҳои иқтисодӣ, дотсенти кафедраи андоз ва андозбандӣ

Касирова Ф.Ч.

Эксперт:

мудири кафедраи андоз ва андозбандӣ, номзади илмҳои иқтисодӣ, дотсент

Гулов Ш.М.

Котиби ҷаласа,

номзади илмҳои иқтисодӣ, муаллими калони кафедраи андоз ва андозбандӣ

Исматзода А.Ф.

Имзоҳои н.и.и., дотсент Гулов Ш.М., н.и.и., дотсент Касирова Ф.Ч ва н.и.и., муаллими калон Исматзода А.Ф-ро тасдиқ мекунам:

Сардори раёсати кадрҳо ва корҳои махсуси Донишгоҳи миллии Тоҷикистон

Шодихонзода Э.Ш.

Суроғай муассисаи пешбар:

734025, Ҷумҳурии Тоҷикистон,

ш. Душанбе, хиёбони Рудакий, 17.

Телефон: (+992 -37) 221-62-25; (+992 -37) 227 -15-10

Факс: (+992-37) 227-15-10

E-mail: info@tnu.tj; сомонаи расмӣ: <https://tnu.tj>.

« 28 » 08 2026 с.